

'Crisis als kans' Jeremia 32: 6-15

Gemeente van Jezus Messias

Vlak naast de Chemoursfabriek in Dordrecht heeft de diaconie grond aangekocht. Een goede koop denkt dit college. In een omtrek van 15 kilometer rondom deze chemische fabriek is weliswaar alle grond ernstig verontreinigd met de giftige stof PFAS; en is alle groente en fruit uit deze omgeving zeer slecht voor de gezondheid. Maar, zo gelooft de diaconie met hart en ziel: 'Eens zal deze grond weer een bloeiende akker worden, met golvend graan, zonder één molecuul aan giftige stof'. Met andere woorden: 'Eens zal het daar weer een hemel op aarde zijn.'

Dit is natuurlijk een flauwekul mededeling. Er is niets van waar. Maar het is een goede, populaire weergave, van wat de profeet Jeremia doet. Jeremia is een theateraal mens, die met grote gebaren zijn ideeën ondersteunt. Hij is als een moderne influencer die met filmpjes op tiktok en instagram reuring weet te maken. In hoofdstuk 32 wordt prachtig beschreven hoe deze weerbarstige profeet met een krachtig gebaar hoop wil schenken. Jeremia verstaat de kunst van goede pr. Wat doet deze mannetjesputter? Ik zal het kort verwoorden.

We schrijven het jaar: 587 voor Christus. In dit jaar; het tiende jaar van koning Zedekia, en het achttiende jaar van Nebukadnessar, staan Babylonische troepen voor de stad Jeruzalem. Een onoverwinnelijk buitenlands leger heeft deze stad van vrede omsingeld. Het beleg begint na maanden te knellen en overgave lijkt onvermijdelijk. Het is een kwestie van tijd voordat Nebukadnessar en zijn troepen Jeruzalem zullen innemen. Jeruzalem is reddeloos verloren. De akkers en wijngaarden rondom Jeruzalem zijn vertrapt door ruiters; de schamele dorpjes buiten Jeruzalem vernietigd. Het land van melk en honing is geworden tot een troosteloze woestijn. Voor Jeruzalem en haar inwoners is het totale crisis. Geen enkel uitzicht op bevrijding. Alle hoop op een nieuwe morgen is vervlogen. Het is om er moedeloos van te worden.

De dictators van de wereld lijken de macht te hebben en vernietigen het leven van gewone mensen. Vruchtbare akkers in Oekraïne zijn door de verwoestende oorlog voor jaren onvruchtbaar geworden. De zucht naar macht van Poetin veroorzaakt onnoemelijk veel leed voor gewone burgers in Rusland en Oekraïne. Door het opstarten van een handelsoorlog worden prijzen voor brood en groente opgestuwd. Gezond voedsel wordt door het de 'eigen land eerst' politiek van Trump onbetaalbaar.

Machteloos en moedeloos wordt je als kleine Nederlandse burger van deze ontwikkelingen. Hoop op betere tijden verdampst. He houden we zicht op een nieuwe hemel op aarde voor ieder mens? Regelmatig herkennen we aan de stamtafel de groeiende moedeloosheid bij onszelf en anderen in onze omgeving.

Maar wat doet dan Jeremia? Deze wonderlijke profeet. Hij koopt tegen alle redelijkheid in een akker buiten Jeruzalem. En wel in zijn geboorte dorpje Anathot. Daar waar soldatenlaarzen de oogst vertrappen en verbranden, koopt Jeremia grond. Want zo zegt hij. Niet treuren en wanhopen. Geef de moed niet op want dit zeg de Eeuwige, bron van alle leven en licht: 'Eens zullen in dit land opnieuw akkers; huizen en wijnhaarden worden gekocht'. Er zal eens weer worden geploegd, gezaaid en geoogst in dit land. De aarde is niet reddeloos verloren. Er is toekomst.

Stop met klagen, stop met jeremiëren, somberen. Verlaat de moedeloosheid en machteloosheid. Durf te dromen van een nieuwe wereld. Durf geloven. Kijk voorbij de macht van Babel. Jeremia schenkt Jeruzalem en daarmee de wereld hoop. Niet het kwaad zal winnen, maar het goede. In 'Godsnaam': laat je niet inpakken door negatieve gevoelens en verwachtingen. Zonder hoop geen leven.

Hoop is een manier van denken. Een plan van aanpak als er om je heen donkere wolken zijn. Het is een andere manier van kijken naar de realiteit. Je ontkent de moeilijkheden niet. We gaan de crisis in het milieu, de crisis in de politiek, in de crisis in de woningbouw niet ontkennen, maar we laten ons er niet door uit de weg slaan. Anders heeft de crisis ons gevangen. We moeten voorbij de crisis durven denken. Voorbij de donkere wolken kijken. Anders sluiten we onszelf inde crisis op. En dat heeft nooit een oplossing gebracht.

Antoine de Saint-Exupéry, de schrijver van het beroemde boek: 'De kleine Prins', schreef: 'Als je een schip wil bouwen, moet je de werklui niet opdragen hout te verzamelen, je moet niet het werk verdelen en orders geven. Leer in plaats daarvan mensen eerst verlangen naar de eindeloze zee.' Een nieuwe horizon, een nieuwe akker, een visioen van een hemel op aarde, dat zet mensen in beweging. We moeten onszelf en mensen een samenleving waar ieder mens telt als droom, als visioen laten zien. En dat deze mogelijk is.

Dit geldt niet alleen voor de samenleving, dit geldt ook voor de gemeente van de Levende. De kerk is een sociaal netwerk dat zich in de loop der eeuwen steeds weer heeft vernieuwd. Dat zal ze ook naar de toekomst toe weer doen. De kerk is niet statisch, maar is een fluïde stroom aan ideeën en vormen. Ik ben altijd gefascineerd hoe vaak de gemeente van de Levende zich steeds weer heeft vernieuwd. De kerk van Constantijn is werkelijk een heel andere dan die van Karel de Grote. De kerk van Luther een heel andere dan wat wij hier doen. En zo zal de gemeente zich weer opnieuw uit mogen vinden. Mits we er maar in blijven geloven.

Misschien moeten we het bordje 'Protestantse Gemeente Elst' maar eens gaan vervangen door een vrolijk gekleurde banner met daarop: 'Roes en Reuring', of 'God is hier kind aan huis', of zoiets. Dat daagt uit om eens naar binnen te lopen en een viering te ondergaan.

Samen met profeten als Jeremia kopen we akkers, blijven we hoop houden. Opgeven is geen optie. 'Begin met je reis en de weg zelf zal je zeggen hoe je verder moet', aldus Kader Abdolah.

Laten we met Jeremia een akker vol hoop kopen.

Moge het zo zijn

Jeroen Jeroense
5 februari 2025